

Chefens instruktion för medicinsk kontroll

- medarbetare och studenter

Chefens instruktion för medicinsk kontroll	1
1. Introduktion.....	2
2. Krav på dokumentation	3
3. Definitioner	3
4. Anordna medicinska kontroller.....	4
5. Vägledning till begreppet ”försumbar exponering”	5
6. Rutinbeskrivning.....	6
7. Allergiframkallande kemiska produkter, AFS 2011:19/AFS 2019:3	7
8. Arbete med bildskärm AFS 1998:5.....	8
9. Arbete med försöksdjur AFS 1990:11	9
10. Artificiell optisk strålning, AFS 2009:07.....	9
11. Asbest AFS 2006:1/AFS 2019:3.....	10
12. Bly AFS 2019:3/AFS 2007:5	11
13. Buller AFS 2005:16	12
14. Dykeriarbete AFS 2010:16/AFS 2019:3.....	12
15. Joniserande strålning SSMFS 2018:1	13
16. Handintensivt arbete AFS 2012:2/AFS 2019:3	13
17. Kadmium AFS 2019:3	14
18. Klättring med stor nivåskillnad AFS 2019:3	15
19. Kvarts AFS 2015:2/AFS 2019:3	15
20. Kviksilver AFS 2019:3.....	16
21. Nattarbete AFS 2019:3.....	16
22. Rök- och kemdykning AFS 2019:3.....	16
23. Syntetiska oorganiska fibrer AFS 2004:1/AFS 2019:3.....	17
24. Smittrisker AFS 2018:4	17
25. Vibrationer AFS 2005:15/AFS 2019:3	18
26. Andra arbeten AFS 2019:3	18

1. Introduktion

Instruktionen har som syfte att underlätta för **dig som chef med personalansvar** (oftast prefekt eller den som prefekten delegerat uppgiften till, nedan används även ordet **arbetsgivare**) inom Lunds universitet att bedöma i vilka fall medicinsk kontroll ska genomföras.

Uttrycket **arbetstagare** i detta dokument **hänvisar både till medarbetare (inklusive doktorander) och studenter**.

Medicinska kontroller för anställda ingår i Företagshälsovårdens åtagande. Företagshälsovården utför också medicinska kontroller för studenter och dem utan anställningskontrakt såsom stipendiater, kostnaden debiteras institutionen.

Du som är chef med personalansvar har en skyldighet att informera medarbetarna och studenterna om att genomföra lagstadgad medicinsk kontroll, om det är ett krav enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter. För vissa arbetsuppgifter finns krav på medicinsk kontroll med tjänstbarhetsintyg. Saknas giltigt tjänstbarhetsintyg så måste arbetsgivaren betala sanktionsavgift.

Om du som chef med personalansvar upplever tveksamheter i samband med riskbedömning eller har frågor kring hälsorisker i arbetsmiljön rekommenderar vi kontakt med arbetsmiljöingenjörerna på Företagshälsovården alternativt strålskyddsfysiker.

Krav på medicinska kontroller gäller för ett flertal arbeten, dessa finns förtecknade i Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2019:3. Instruktionen tolkar/sammanfattar i huvudsak denna föreskrift. Utöver AFS 2019:3 så finns det krav på medicinska kontroller i andra föreskrifter. För att få fullständig information om lagstadgade krav hänvisas till respektive föreskrift i sektion 6.

2. Krav på dokumentation

Arbetsgivaren ska dokumentera vilka arbetstagare som berörs av föreskrifterna som rör medicinska kontroller.

Dokumentationen ska innehålla

1. arbetstagarens namn,
2. vilken eller vilka exponeringar arbetstagaren har utsatts för,
3. under vilken tidsperiod arbetstagaren har varit exponerad,
4. sparad kopia på beställningsblankett och svarsblankett
5. uppgifter om att arbetstagaren har ett giltigt tjänstbarhetsintyg, och
6. resultat av biologiska exponeringskontroller vid exponering för bly, kadmium och kvicksilver.

Chefen med personalansvar ska därför säkerställa att intyget/tjänstbarhetsintyget diarieförs. Se vidare i §6.

Om du har erbjudit en medicinsk kontroll till arbetstagaren men denna har tackat nej så ska det också dokumenteras.

3. Definitioner

Medicinsk kontroll

En medicinsk undersökning av arbetstagare, som är inriktad på möjliga hälsoeffekter av en särskild faktor i arbetsmiljön. Den medicinska kontrollen är avsedd att vara till stöd i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. I den medicinska kontrollen kan ingå kroppsundersökningar, provtagningar, samtal och frågeformulär.

Tjänstbarhetsintyg

Ett intyg utfärdat av läkare med särskild kompetens, som medger att en arbetstagare utför en viss typ av arbete eller arbetsuppgifter, trots att det generellt sett finns en risk för att arbetet kan ge ohälsa.

Biologisk exponeringskontroll

Direkt eller indirekt mätning av halten av ett ämne i kroppen. Biologiska exponeringskontroller ska anordnas när tjänstbarhetsintyg krävs för arbete med bly, kadmium eller kvicksilver.

Försumbar exponering

Exponering där risken för ohälsa eller olycksfall är på samma nivå som om arbetstagaren inte utsätts för exponeringen.

4. Anordna medicinska kontroller

En arbetsgivare som ska anordna medicinska kontroller ska

1. **informera** arbetstagaren om varför den medicinska kontrollen behövs och vad den innebär,
2. **informera** arbetstagaren om att den medicinska kontrollen är frivillig,
3. **informera** arbetstagaren om att i de arbeten där det enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter krävs ett giltigt tjänstbarhetsintyg för att få arbeta, får arbetsgivaren endast sysselsätta de arbetstagare som har ett sådant,
4. **informera** arbetstagaren om att det i tjänstbarhetsintyget står hur länge det gäller och kan stå att arbetstagaren bara får utföra vissa arbetsuppgifter eller arbeta vid vissa arbetsstationer,
5. **erbjuda** de arbetstagare som omfattas av dessa föreskrifter att delta i den medicinska kontrollen,
6. **ta reda på** vilka arbetstagare som avser att delta i den medicinska kontrollen,
7. **beställa** en medicinsk kontroll, som ska inkludera återkoppling för varje arbetstagare som avser att delta i den medicinska kontrollen,
8. **beställa** en medicinsk kontroll med bedömning för tjänstbarhetsintyg, om det krävs enligt gällande föreskrifter,
9. **beställa** ett tjänstbarhetsintyg från den undersökande läkaren, för de arbetstagare som bedömts kunna arbeta med det som intyget avser, och
10. **informera** den som ska utföra den medicinska kontrollen om de riskbedömningar som ligger till grund för bedömningen att en medicinsk kontroll ska utföras.

I Sverige finns inga tvingande krav på att genomgå en fysisk hälsoundersökning av något slag. En arbetstagare kan alltid tacka nej till att genomgå en medicinsk kontroll

5. Vägledning till begreppet ”försumbar exponering”

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för allergiframkallande kemiska produkter. Se §7.

Detta gäller dock inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen för ovan nämnda ämnen är försumbar, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs.

Om riskbedömningen däremot kommer fram till att arbetet måste utföras i dragskåp för att minimera exponeringen så omfattas man av kraven.

Tillfälligt arbete med små mängder hudallergena produkter som t.ex. lim i tub så kan exponeringen anses så liten att man inte är exponerad enligt AFS 2011:19, 37 a §.

Om produkterna används i ett slutet system kan exponering inte förekomma.

Om riskbedömningen kommer fram till att exponering är försumbar så gäller inte bestämmelserna i 37a-g §§ i föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker. Dessa paragrafer inkluderar dokumenterad riskbedömning, skyltning, information, utbildning och läkarundersökningar.

Skälen till att exponeringen bedöms som försumbar ska dokumenteras skriftligt.

Ovan är tänkt som vägledning och det är alltid arbetsgivarens riskbedömning som gäller.

6. Rutinbeskrivning

1. Genomför dokumenterad riskbedömning.
2. Gör bedömning om medicinsk kontroll ska anordnas.
3. Om arbetstagaren ska genomgå medicinsk kontroll ska beställningsblanketten skickas till Företagshälsovården (via post/internpost). Riskbedömning ska i förekommande fall bifogas. Företagshälsovården har inget ansvar för att riskbedömningen är korrekt utan använder det som underlag för bedömning.
4. Företagshälsovården kallar arbetstagaren.
5. Arbetstagaren genomgår den medicinska kontrollen. Företagshälsovården debiterar beställaren om arbetstagaren uteblivit.
6. Företagshälsovården delger beställaren resultatet/tjänstbarhetsintyget via post. Företagshälsovården får inte lämna ut arbetstagarens eventuella medicinska uppgifter till arbetsgivaren efter en medicinsk kontroll utan arbetstagarens tillstånd.
7. Beställaren diarieför samtlig dokumentation (enligt §2 ovan) via institutionens eller fakultetens registrator. Registrator följer nedanstående instruktioner.

Instruktion för diarieföring av intyg/tjänstbarhetsintyg för medarbetare:

- a) Initiera ett nytt ärende i P-serien. Välj symbolen kategorisera. Välj mallen som heter "Medicinsk kontroll personal". Fyll i rätt institution i ärendemeningen: Medicinsk kontroll "institution". Fyll i resterande obligatoriska fält i ärendekortet. NB: motpart ska vara för och efternamn på arbetstagaren som genomgått medicinsk kontroll.
- b) Registrera handlingar. Det ska endast finnas en handling per ärende. Handlingensnamnet för intyget/tjänstbarhetsintyget ska vara: Medicinsk kontroll. Mall för detta finns, trycker på texten "Åtgärd/Handl.*" på handlingskortet. Handlingstypen ska vara skrivelse. Handlingarna ska sekretessbeläggas. Tryck symbolen som ser ut som ett hänglås. Bocka i rutan sekretessbelagd. Fyll i övriga fält och tryck på rubriken lagrum och välj OSL 39:2.

Instruktion för diarieföring av intyg/tjänstbarhetsintyg för studenter:

- a) Initiera ett nytt ärende i STUD-serien. Välj symbolen kategorisera. Välj mallen som heter "Medicinsk kontroll student". Fyll i rätt institution i ärendemeningen: Medicinsk kontroll "institution". Fyll i resterande obligatoriska fält i ärendekortet. NB: motpart ska vara för och efternamn på studenten som genomgått medicinsk kontroll.
- b) Registrera handlingar. Det ska endast finnas en handling per ärende. Handlingensnamnet för intyget/tjänstbarhetsintyget ska vara: Medicinsk kontroll. Mall för detta finns, trycker på texten "Åtgärd/Handl.*" på handlingskortet. Handlingstypen ska vara skrivelse. Handlingarna ska sekretessbeläggas. Tryck symbolen som ser ut som ett hänglås. Bocka i rutan sekretessbelagd fyll i övriga fält och tryck på rubriken lagrum och välj OSL 21:1.

7. Allergiframkallande kemiska produkter, AFS 2011:19/AFS 2019:3

Det finns två olika grupper av allergiframkallande kemiska produkter som kräver medicinsk kontroll. Den ena gruppen kräver dessutom tjänstbarhetsbedömning.

Det är viktigt att du som är chef beställer rätt typ av kontroll, det vill säga med respektive utan tjänstbarhetsbedömning. Kryssa i rätt ruta och ange noggrant på beställningsblanketten vilka ämnen det är som personen exponeras för.

Medicinsk kontroll med bedömning för tjänstbarhetsintyg

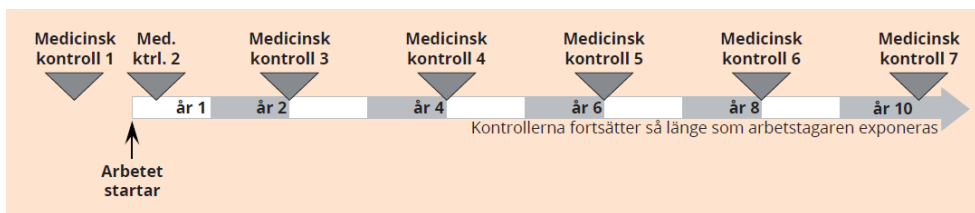
Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för:

1. farliga kemiska produkter som klassificeras som H334 på grund av sitt innehåll av
  - a) diisocyanater,
  - b) organiska syraanhydrider,
2. kemiska produkter som innehåller
  - a) etyl-2-cyanoakrylat, om arbetet pågår sammanlagt mer än 30 minuter per vecka,
  - b) metyl-2-cyanoakrylat, om arbetet pågår sammanlagt mer än 30 minuter per vecka, eller
3. isocyanater som bildas när ett ämne bryts ned i mindre beståndsdelar vid uppvärmning, det vill säga termisk nedbrytning.

Detta gäller dock inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen för ovan nämnda ämnen i luft är försumbar, och att personlig skyddsutrustning i form av andningsskydd därför inte behövs. Skälen till att exponeringen bedöms som försumbar ska dokumenteras skriftligt.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avses ovan ska anordnas och genomföras:

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet,
2. 3-6 månader efter att arbetet har påbörjats, och
3. återkommande med högst 2 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om det framgår av tjänstbarhetsintyget.

Medicinsk kontroll utan tjänstbarhetsbedömning

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för farliga kemiska produkter som klassificeras som H317 eller H334 på grund av sitt innehåll av

1. epoxiplastkomponenter,
2. formaldehydhartser,
3. metakrylater, eller
4. akrylater.

Detta gäller dock inte om riskbedömning visar att exponeringen för ovan nämnda ämnen är försumbar för personen i fråga, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs.

Medicinsk kontroll ska anordnas och genomföras innan personen påbörjar arbete enligt punkt 1-4. Det får inte ha gått mer än 2 år från det att en medicinsk kontroll genomförts och sådant arbete påbörjas. Om det gått mer än 2 år måste den medicinska kontrollen göras om.

Medicinsk kontroll ska även anordnas och genomföras för de personer, som efter påbörjat arbete enligt punkt 1-4 visar tecken på luftvägssjukdom, hudsjukdom eller allergi, och har meddelat chefen detta. Detta gäller för besvär som kan leda till ökad risk för ohälsa eller sjukdom i samband med arbete enligt punkt 1-4.

Kemikalieregistret KLARA möjliggör för verksamheten att kunna söka ut kemikalier som kan behöva medicinsk kontroll.

Utbildning

Utbildning krävs för de som leder arbetet eller hanterar produkter, så att exponering kan förekomma. Utbildningen ska kunna styrkas genom ett högst fem år gammalt utbildningsintyg. För utbildning kontakta Arbetsmiljöingenjörerna på Företagshälsövården.

8. Arbete med bildskärm AFS 1998:5

Arbetsgivaren ska erbjuda arbetstagare som normalt arbetar vid bildskärm mer än en timme under arbetsdagen synundersökning. Arbetsgivaren ska tillhandahålla arbetstagaren särskilda glasögon, som är utprovade för

bildskärmsarbetet, om en synundersökning visar att en sådan behövs och att glasögon för normalt bruk inte kan användas.

Synundersökning ska därefter ordnas med regelbundna intervall, samt när arbetstagaren uppger besvär som kan ha samband med synkraven i arbetet.

Om resultaten av en synundersökning visar att det behövs en kompletterande undersökning av en ögonläkare med hänsyn till synkraven i bildskärmsarbete ska chefen ordna en sådan undersökning.

Vid behov av synundersökning och vid frågor gällande glasögon för bildskärmsarbete, se <http://medarbetarwebben.lu.se/anstallning/arbetsmiljo-och-halsa/glasogon-for-bildskarmsarbete>

Rutinbeskrivningen (§6) gäller inte.

9. Arbete med försöksdjur AFS 1990:11

Exempel på försöksdjur enligt föreskriften är mus, råtta, marsvin, kanin, katt, apa, svin och får. Även fåglar, kräldjur, fiskar samt insekter och andra ryggradslösa djur kan förekomma.

Arbetsgivaren ska se till att de arbetstagare som regelbundet ska hantera allergiframkallande försöksdjur erbjuds medicinsk kontroll innan arbetet påbörjas eller alldeles i början av anställningen.

Om arbetstagare vid arbete med försöksdjur får symptom, som nästäppa, kliande ögon eller andningsbesvär, vilket kan tyda på allergi eller annan överkänslighet ska läkarundersökning erbjudas.

10. Artificiell optisk strålning, AFS 2009:07

Exempel på artificiell optisk strålning är laser-, IR- och UV-ljus. Intensiv exponering för optisk strålning kan ge upphov till akuta skador på oskyddad hud och oskyddade ögon. Upprepad exponering för optisk strålning kan orsaka kroniska skador på ögon och hud samt leda till hudcancer. Hur svår skadan blir beror på stråldosen och våglängden. Vid arbete där exponering för artificiell optisk strålning förekommer ska arbetsgivaren se till att de åtgärder som är nödvändiga för att exponeringen inte ska överskrida gränsvärdena är vidtagna. Risker, som härrör från exponering för artificiell optisk strålning, ska alltid undanröjas eller reduceras till ett minimum. Detta med hänsyn tagen till den tekniska utvecklingen och möjligheten att minska en risk redan vid strålningskällan.

Arbetsgivaren ska erbjuda läkarundersökning till arbetstagare om

1. exponeringen för artificiell optisk strålning överskridit gränsvärdena i 4 § i AFS 2009:7, eller

2. det vid en hälsoundersökning visat sig att den undersökta personen drabbats av en sjukdom eller skadlig inverkan på hälsan som en läkare anser beror på exponering för artificiell optisk strålning på arbetsplatsen.

Om det handlar om en akut skadesituation ska den allmänna sjukvården kontaktas omedelbart. Vid behov av icke akut läkarundersökning, kontakta först företagshälsan för dialog kring den situation som föranleder läkarundersökning.

Hälsorisker med artificiell optisk strålning

Ögonskador

Ultraviolett strålning kan skada hornhinnan och ge upphov till svetsblänk eller snöblindhet. Skadorna uppträder oftast några timmar efter exponering. Symptomen är smärta, tårflöde och obehag av ljus. Efter ett par dagar har skadan läkt. Vid mycket höga doser av ultraviolett strålning kan dock den bakre delen av hornhinnan skadas vilket kan resultera i en permanent nedsättning av synen.

Synlig strålning absorberas endast marginellt i hornhinnan och ögats lins och når därför relativt opåverkad in till näthinnan. Nivåerna kan bli höga och orsaka skador på fotoreceptorer och nervceller. Det finns även risk för fotokemiska och termiska skador i ögats näthinna.

Infraröd strålning absorberas beroende av våglängden av hornhinnan och linsen och kan därmed skapa värmeinducerade skador på dessa vävnader.

Hudskador

Hudrodnad uppkommer när huden överexponeras för UV-strålning. Rodnaden är kombinerad med sveda och vid kraftig exponering kan det uppstå blåsor i huden på samma sätt som vid en brännskada. Ultraviolett strålning ökar risken för hudcancer och läppcancer.

När gränsvärdena för synlig strålning överskrids finns det risk för termiska effekter i form av brännskador på huden.

Stark infraröd strålning kan ge upphov till brännskador på oskyddad hud. Normalt uppfattar arbetstagaren denna exponering i och med att huden smärtar och svider redan vid exponeringen. Detta medför oftast att arbetet kan avbrytas innan svårare skador uppkommer.

11. Asbest AFS 2006:1/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om asbest.

Genomför medicinsk kontroll innan arbetet påbörjas i de fall då det framgår av de tillstånd som ni har sökt från Arbetsmiljöverket för att

- hantera asbest eller asbesthaltigt material för forsknings-/utvecklingsändamål och vid analys.
- bearbeta och behandla (t.ex. ren-blåsning med tryckluft, slipning, sågning, rengöring etc.) av material som redan har installerats.

Ha rutiner för återkommande kontroller med tre års intervall.

Tillstånd behövs inte för demontering av asbesthaltiga bromsbelägg och andra friktionselement eller för demontering av formgjutna asbesthaltiga packningar som kan demonteras hela.

12. Bly AFS 2019:3/AFS 2007:5

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts

i arbete som innebär exponering för bly i någon form (blyhaltigt material, oorganiska blyföreningar, blysalter av organiska salter).

Detta gäller dock inte

1. arbete med material som har en blyhalt av högst 1 viktprocent,
2. arbete som utförs under högst 10 timmar per vecka, där den totala tiden uppgår till maximalt 50 timmar under ett kalenderår,
3. manuellt mjuklödningsarbete med lödtenn och elektrisk lödkolv om det finns effektiv processventilation.

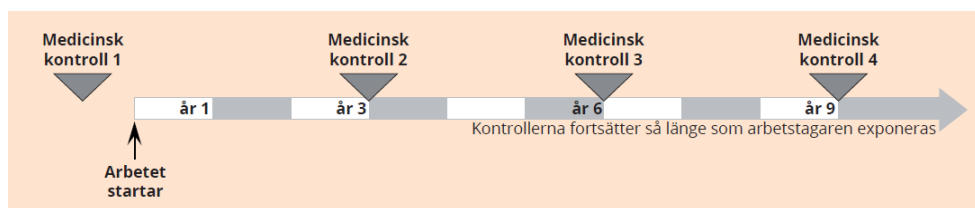
Första stycket gäller inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen

för bly är försumbar, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs.

Gravida och ammande arbetstagare får inte sysselsättas i blyarbete som innebär att bly eller blyföreningar kan tas upp i kroppen se AFS 2007:5.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avser bly ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats,
3. eller tidigare om detta anges i tjänstbarhetsintyget.

Biologiska exponeringskontroller vid arbete med bly

Biologiska exponeringskontroller av bly i blod ska anordnas och genomföras för arbetstagare som omfattas enligt ovan

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med 3 månaders mellanrum efter att arbetet har påbörjats.

13. Buller AFS 2005:16

Arbeten skall planeras, bedrivas och följas upp så att bullerexponeringen minskas genom att bullret elimineras vid källan eller sänks till lägsta möjliga nivå. Hänsyn skall då tas till den tekniska utvecklingen och möjligheterna att begränsa bullret.

Arbetsgivaren ska se till att arbetstagare som utsätts eller riskerar att utsättas för ljudnivåer som överskrider värdena i nedanstående tabell erbjuds läkarundersökning.

	Undre insatsvärden	Övre
insatsvärden		
Daglig bullerexponeringsnivå [dB]	80	85
Maximal A-vägd ljudtrycksnivå [dB]	–	115
Impulstoppvärde [dB]	135	135

Förklaringar (förenklade)

Daglig bullerexponering

Mått på medelljudnivån under 8 timmar som arbetstagaren utsätts för

Maximal A-vägd ljudtrycksnivå

Högsta momentana ljudnivån under mättiden. Filter inkopplat som dämpar ljud med låga frekvenser för att efterlikna det mänskliga örats känslighet.

Impulsljud

Kortvariga ljud med mycket kort stigtid (skottljud, hammarslag)

14. Dykeriarbete AFS 2010:16/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska se till att de arbetstagare som utför arbete under vatten och därvid andas andningsgas under förhöjt tryck, genomgår läkarundersökning inom 12 månader innan dykeriarbete påbörjas första

gången och att de har ett tjänstbarhetsintyg som visar att personen är tjänstbar i det aktuella arbetet.

Periodisk läkarundersökning ska genomföras minst vart femte år för den som är under 40 år. För den som är över 40 år ska periodisk läkarundersökning genomföras minst vartannat år.

Har arbetstagaren råkat ut för sjukdom eller olycksfall som kan medföra ökad risk för ohälsa eller olycksfall ska läkare undersökning genomföras innan arbetet återupptas.

Den som är gravid och har anmält detta till arbetsgivaren får inte utföra dykeriarbete.

15. Joniserande strålning SSMFS 2018:1

En arbetsgivare vars anställda arbetar i en tillståndspliktig verksamhet med joniserande strålning, ska säkerställa att varje arbetstagare i kategori A alltid har ett giltigt tjänstbarhetsintyg som grundas på en tjänstbarhetsbedömning och som visar att arbetstagaren är tjänstbar eller tjänstbar under vissa förutsättningar.

Ett tjänstbarhetsintyg gäller i högst ett år

En arbetstagare ska tillhöra kategori A om arbetstagaren kan få sådana årliga stråldoser att

1. den effektiva dosen överskrider 6 millisievert,
2. den ekvivalenta dosen till ögats lins överskrider 15 millisievert,
3. den ekvivalenta dosen till extremiteter överskrider 150 millisievert, eller
4. den ekvivalenta dosen till huden som ett medelvärde över 1 kvadratcentimeter överskrider 150 millisievert, oavsett hur stor yta som exponeras.

Gravida kvinnor har rätt till omplacering till arbete utan joniserande strålning under graviditeten. Kontakta LUs strålskyddsexpert för rådgivning.

16: Handintensivt arbete AFS 2012:2/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller för de arbetstagare som sysselsätts i arbete som medför snabba ihållande handledsrörelser mot ledens ytterlägen i kombination med kraft, det vill säga handintensivt arbete, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om belastningsergonomi.

Vad är handintensivt arbete?

Arbetsuppgifter som belastar handleden, exempelvis då föremål hålls i handen, samtidigt som handleden roteras och vinklas från sitt medelläge.

Om detta pågår mer än 4 timmar per dag, ska en riskbedömning göras, och medicinska kontroller kan bli aktuella. Vanliga arbetsuppgifter är styckning, att filéa fisk, paketering, montering, lokalvård med mera.

Den medicinska kontrollen som avses i ovan ska anordnas och genomföras

1. inom 3 år efter att handintensivt arbete påbörjats,
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att handintensivt arbete har påbörjats, och
3. inom en månad, efter att arbetsgivaren fått kännedom om att en arbetstagare fått nya besvär, som kan vara relaterade till handintensivt arbete.

17. Kadmium AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller, med bedömning för tjänstbarhetsintyg, för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för kadmium i någon form. Detta gäller dock inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen för kadmium är försumbar, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs.

Skälen till att exponeringen bedöms som försumbar ska dokumenteras skriftligt.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avses i 54 § ska anordnas och genomföras

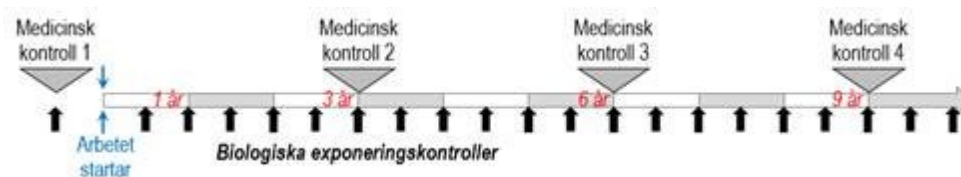
1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om detta anges i tjänstbarhetsintyget.

Biologiska exponeringskontroller vid arbete med kadmium

Biologiska exponeringskontroller av kadmium i blod, ska anordnas och genomföras för arbetstagare som omfattas av kraven ovan

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med 6 månaders mellanrum efter att arbetet har påbörjats.

18. Klättring med stor nivåskillnad AFS 2019:3

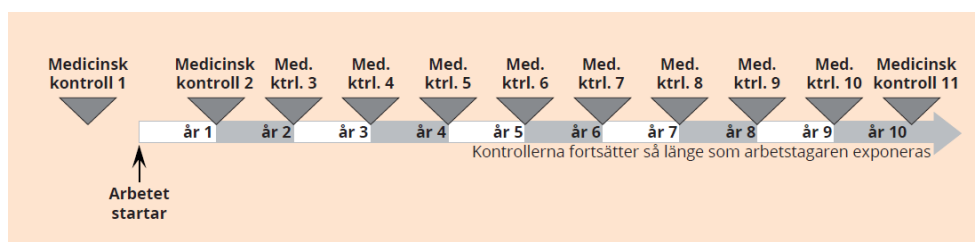
Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete, som innebär klättring med en nivåskillnad på mer än 13 meter

1. i stolpe,
2. på stege,
3. i träd, eller
4. liknande

där risken finns att arbetstagaren faller fritt eller okontrollerat, eller hamnar i en situation där undsättning är försvårad.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avses ovan ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 12 månaders mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om det krävs i tjänstbarhetsintyget.

19. Kvarts AFS 2015:2/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som, enligt en exponeringsbedömning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kvarts – stendamm i arbetsmiljön, kommer att sysselsättas eller sysselsätts i ett arbete

1. där halten respirabelt damm av kvarts eller kristobalit i luften uppgår till minst halva gränsvärdet, och
2. arbetet pågår under mer än 20 timmar per vecka under sammanlagt minst 3 månader per år.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avser kvarts ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och

2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om det framgår av tjänstbarhetsintyget

20. Kvicksilver AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller, med bedömning för tjänstbarhetsintyg, för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts

i arbete som innebär exponering för kvicksilver i någon form. Detta gäller dock inte om arbetsgivarens riskbedömning visar att exponeringen för kvicksilver är försumbar, och att personlig skyddsutrustning därför inte behövs.

Skälen till att exponeringen bedöms som försumbar ska dokumenteras skriftligt.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avses ovan ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om detta anges i tjänstbarhetsintyget.

21. Nattarbete AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i nattarbete. Med nattarbetande avses den som

1. normalt utför minst 3 timmar av sitt arbetspass mellan klockan 22.00 och 06.00, eller
2. troligen kommer att fullgöra minst en tredjedel av sin årsarbetstid mellan klockan 22.00 och 06.00.

Kravet gäller inte för den som under ett år har en eller flera anställningar med nattarbete, där anställningstiden totalt understiger 3 månader.

22. Rök- och kemdykning AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete med rök- eller kemdykning.

Detta gäller dock inte arbetstagares som endast förväntas utföra insatser som innebär måttlig fysisk ansträngning eller belastning.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avses ovan, ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 12 månaders mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om det framgår av tjänstbarhetsintyget.

Arbetstagare som är gravid och har anmält detta till arbetsgivaren får inte sysselsättas med rök- eller kemdykning. Detta förbud gäller även under amningsperioden.

23. Syntetiska oorganiska fibrer AFS 2004:1/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller med bedömning för tjänstbarhetsintyg för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete, som medför exponering i mer än 50 timmar per kalenderår för sådana

1. eldfasta keramiska fibrer,
2. specialfibrer, eller
3. kristallina fibrer

som omfattas av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om syntetiska oorganiska fibrer.

Detta gäller dock inte i verksamheter där material som innehåller mindre än 5 viktprocent syntetiska oorganiska fibrer hanteras.

Den medicinska kontrollen med bedömning för tjänstbarhetsintyg som avser syntetiska oorganiska fibrer ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet, och
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, eller tidigare om det framgår av tjänstbarhetsintyget.

24. Smittrisker AFS 2018:4

Arbetsgivaren ska, vid behov, erbjuda vaccination, andra medicinska förebyggande åtgärder, kontroller och uppföljande kontroller, om arbetstagare kan ha utsatts för eller riskerar att utsättas för smittämnen i arbetet. Arbetsgivaren ska se till att arbetstagare får information om fördelar och nackdelar med en vaccination, att vaccin inte alltid ger ett fullständigt skydd mot infektion och att man därför också ska vidta andra skyddsåtgärder.

- Blodburna smittämnen finns inte bara i humant blod utan de kan också finnas i andra kroppsvätskor, särskilt om det finns spår av blod i dem. Överväg behovet av hepatit B-vaccination och kontroll av immunitetsskydd mot hepatit B för alla som kan riskera utsättas för skadlig exponering.
- Lista över de mikroorganismer till vilka verksamt vaccin finns tillgängligt hittar ni i bilaga 1 i AFS 2018:4. Överväg behovet av vaccination för alla som kan riskera att utsättas för skadlig exponering.

En arbetstagare, som har anmält till arbetsgivaren att hon är gravid, får inte sysselsättas i arbete där hon riskerar att exponeras för rubella eller toxoplasma, om hon saknar fullgott immunitetsskydd mot smittämnet., se AFS 2007:5

Rutin vid vaccination

Företagshälsovården genomför Hepatit B-vaccination och kontroll av immunitetsskydd mot Hepatit B för medarbetare. För övriga vaccinationer, såsom Hepatit B-vaccination för studenter eller alla övriga typer av vaccin/medicinska förebyggande åtgärder för medarbetare och studenter, ska arbetsgivaren hänvisa till vaccinationscentral (utan kostnad för arbetstagaren).

Akut skada med smittrisker

Vid misstanke om risk för att ha utsatts för smittsamma ämnen vid t ex stickskada under hantering av humant material eller smittförande mikroorganismer bör detta bedömas av infektionsklinik.

<https://www.varden.se/vardgivare/lund/40692/infektionssjukvård-infektionsmottagning-lund>

Stick- eller skärskada av en kanyl eller liknande, där det är känt eller starkt misstänkt att smittämnen finns ska rapporteras omgående till Arbetsmiljöverket som allvarligt tillbud.

25. Vibrationer AFS 2005:15/AFS 2019:3

Arbetsgivaren ska anordna medicinska kontroller för de arbetstagare som kommer att sysselsättas eller sysselsätts i arbete som innebär exponering för vibrationer om exponeringen överstiger insatsvärdet för hand- och armvibrationer enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om vibrationer (AFS 2005). Insatsvärdet för hand- och armvibrationer är 2,5 m/s²

Vibrationsexponering kan uppstå vid t.ex.

- Skakning av Eppendorfrör under längre tid och vid hög effekt.
- Längre tids hantering av maskindrivna handverktyg, högtrycksspolning, truckkörning.

Den medicinska kontrollen som avses ovan ska anordnas och genomföras

1. innan arbetstagaren sysselsätts i arbetet,
2. återkommande med högst 3 års mellanrum efter att arbetet har påbörjats, och
3. inom 1 månad, efter att arbetsgivaren fått kännedom om att en arbetstagare visar tecken på nytillkommen, eller förvärrad, vibrationsskada.

26. Andra arbeten AFS 2019:3

Om en riskbedömning visar att det är motiverat, ska arbetsgivaren anordna medicinska kontroller för arbetstagarna även i andra fall än de som omfattas någon av ovanstående punkter. Arbetsgivaren ska beställa medicinska kontroller vars innehåll är anpassat till den risk som exponeringen kan innebära och vars resultat kan vara användbart för de åtgärder som kan krävas för att minimera

riskan.

När ska jag tänka att det kan vara motiverat?

Om någon eller några av dina arbetstagare har besvär som verkar bero på arbetsmiljön kan det vara motiverat. Ett exempel kan vara arbetstagare som arbetar med kemikalier som det inte står om i AFS 2019:3. Ett annat exempel kan vara särskilt känsliga grupper av arbetstagare, som arbetar sent eller tidigt på dygnet, men där arbetet inte räknas som nattarbete i AFS 2019:3.